Cap-022(1)

Lluís Capdevila

La festa major de Gracia

Comedia en un acte

1945

CAP-027(2)

Dramatis Personae

Daniel,
Carme, la seva dona.
~~Amelia~~ Maria, la seva filla.
Salvador
Joan
Amelia
Monsieur Verdier

a Bordeus, l'any 1945

Dramatis Personae

La senyora Caterina.
Maria.
Obdulia.
El senyor Daniel.
Monsieur Verdier.
Albert.
Joan.

A Bordeus — o en qualsevol altra ciutat francesa: Marsella, Toulouse, etc — el dia 15 d'agost de 1945.

cap-027(3)

L'escena

Un pis molt humil, molt pobre — és clar: hi viuen refugiats — en un barri humil de Bordeus, (Tolosa o qualsevol altra ciutat francesa"), bastant bruta gràcies a Déu i al municipi. El pis consta de tres cambres: una cuina-menjador i dos dormitoris. W.C.? No, no; de cap manera. El W.C. a França és un luxe i els refugiats no poden permetre's luxes de cap mena.

Som a la cuina-menjador. Al fons hi ha la porta d'entrada al pis, que dóna a una palezin. (al costat de la porta, una finestra) A la dreta hi ha una xemeneia en el buit de la qual hom hi ha instal·lat una cuina econòmica de les més econòmiques que corren. En la repisa de la xemeneia una vista panoràmica de Barcelona — colorida — i un retrat del President Companys sota un llaç en el qual s'encenen com un raig de sol en la grisor misèrrima de la cambra l'or i la sang de la senyera catalana. Al costat de la xemeneia una aigüera, que també deu ésser econòmica, per a no fer quedar malament a la cuina, car hi ha en ella la més mínima quantitat d'aigua. Tant petita i esquifida és que hom tem que sols deuen poder-s'hi rentar plats de postres... i els habitants del pis menu-

cap-027(4)

Gessin portes.

A l'esquerra la porta que dona als dormitoris; i a costat una mena d'armari que, si tinguéssim molta fantasia, podríem nomenar bufet. Però, no; no volem enganyar a ningú: armari i gràcies. Al costat una màquina de cosir. A la paret un calendari dels que, mitjançant la consegüent propina, regalen els carters francesos. Al mig, la taula de menjar que serveix per a moltes coses: per a fer la manilla els dissabtes a la nit; per a escriure als éssers estimats que restaren a Catalunya... i que, de tant en tant, -dues vegades al dia- serveix per a un simulacre de menjar. Unes quantes cadires. Del ~~[illegible]~~ sostre, penjant com una aranya del seu fil, una bombeta elèctrica.

I res més.

22 de Mayo de 1814.

cap-027(5)

La farsa.

– Son les nou del matí del dia 15 d'agost. Es dimecres. Però per al senyor Daniel, es diumenge. ¡15 d'agost, festa major de gràcia! ¡Festa Major de Catalunya!

El senyor Daniel, que es un home d'uns cinquanta cinc anys, ~~[illegible]~~ secardí, amb els cabells grisencs, està molt atrafegat penjant cadenetes de paper de colors, talment com si preparés una vetlla

Monsieur Verdier, calb, amb ulls blaus i llacrimosos, rostre herpètic, assegut molt placidament el contempla fent una labor de tricot. M'oblidava de dir que, si fa no fa, monsieur Verdier té els mateixos anys que el senyor Daniel

Monsieur Verdier: ¡Bon Deu de bon Deu! ¡Això fa un "joli" de dols! ¡Qualsevol diria que som al 14 de juliol!

El senyor Daniel: Doncs s'equivocaria.

Monsieur Verdier: Oh, bé ho sé prou.

COF-0271(6)

El senyor Daniel: Com al 15 d'agost, que és una data molt més important.

Monsieur Verdier, incrèdul: Més que la de la presa de la Bastilla?

El senyor Daniel: Molt més. Hi pot posar els peus.

Monsieur Verdier: I doncs, què varen aprendre vostès tal dia com avui?

El senyor Daniel: No varem aprendre res, perquè els catalans som de mena pacífics. El 15 d'agost, perquè ho sàpiga, es la festa major de Gràcia, el meu barri, que és el barri més bonic i alegre del món! Per això guarneixo aquesta gàbia: per a recordar els dies passats,

— amb una espurna d'emoció —

que són sempre els més feliços!

Monsieur Verdier: Ja ho pot ben dir. Tant bé que vivíem abans aquí a França! Tot anava a l'engròs: la carn, la mantega, l'aviram, els formatges, la vinassa... Tothom estava gras i lluent... Mentres que ara: la guerra, que ja s'ha acabat, però que és com si encara durés: els alemanys, que no en quedaren ni les [illegible] i que no han deixat res: l'armistici i l'ocupació, que ens portaren a

cap 027 (7)

règim de dejuni pres...

El senyor Daniel: Vostè es un idealista, monsieur Verdier. Només pensa en el menjar

Monsieur Verdier: Bon Déu de bon Déu! Doncs en què vol que pensi? En el menjar i en la meva dona

El senyor Daniel: Encara es a l'exèrcit?

Monsieur Verdier, tot cofoi: Encara, sí, senyor. Comanda una ambulància. E tinenta!

El senyor Daniel: Així, doncs, no fa anar armes de cap mena?

Monsieur Verdier: Al fons, no ho sé. Quan era aci manejava l'escombra d'una manera que feia feredat.

El senyor Daniel: Ho es pensi: l'escombra, en mans d'una dona, es una arma perillosa.

Monsieur Verdier: Massa que ho sé.

— Entendrit —

Però no es dolenta. Té el seu geniet, però no es dolenta. Que contenta estarà quan vingui amb permís i vegi que li he tricotat aquest jersei!

El senyor Daniel: Faci'm un favor, monsieur Verdier: doni'm un cop de mà, abans no arribin tard de casa.

Monsieur Verdier, que no comprèn: Un cop de mà? on?

cap-027(8)

El senyor Daniel: Vull dir que deixi el jersei de la madame i m'ajudi a enllestir aquesta sortija.

Monsieur Verdier, aixecant-se: Sí, senyor, sí.

– Els dos homes claven les cadenetes, s'enfilen dalt la taula, etc.

El senyor Daniel: Les dones de casa no en fan guerres com la de vostè i no venen del front, però venen de la plaça i de fer cua i cregui que això es pitjor que una guerra. I avui, pobretes! vull donar-los-hi una sorpresa.

Monsieur Verdier: Ai, Déu meu! Quan es que s'acabaran les cues?

El senyor Daniel: Mai més!

Monsieur Verdier: Quan es que podrem comprar a l'engros i menjar i beure com abans?

El senyor Daniel: Mai més!

Monsieur Verdier: Home, no faci bromes que m'agafarà un rodament de cap i cauré dalt a baix de la taula i la festa major se n'anirà en orris.

~~El senyor Daniel~~

~~Monsieur~~

El senyor Daniel: Doncs agafi's fort amb mi, car si cau i em desfà aquest ce de Déu de sortija, que talment sembla que siguem al carrer de Armonista, el pobo!...

– Una pausa llarga. Treballen. Treballen [illegible] que la

cap 027(9)

A l'El senyor Daniel
un infant —

No li sembla que fa còmic? No hi volgué altre color que el groc i el vermell.

— ~~[illegible]~~ Monsieur Verdier: El rouge, es clar, m'ho explico. Com vostès són refugiats...

— El senyor Daniel: No digui això, monsieur Verdier. Que no ho comprèn que això de rouges per a nosaltres són falòrnies ~~[illegible]~~ i els catalans no hi estem per falòrnies!

Monsieur Verdier: Jo ho deia, sap? perquè tot-hom ho diu.

— El senyor Daniel: Així vostè està empipat de rellotge de repetició.

Monsieur Verdier: Si vol que li digui, ~~[illegible]~~ no ho sé de què estic empipat. Altrament el rouge ja em va bé, malgrat que sóc home tranquil de mena i aquest color diuen que és revolucionari. Però amb el groc sí que ~~no~~ no hi passo. ~~[illegible]~~ ¡No hi passo! ¡De cap manera!

— El senyor Daniel: I això? Perquè?

Monsieur Verdier: Perquè és el color dels cornuts.

— El senyor Daniel, rient: Bah! A Catalunya no n'hi ha de cornuts.

Monsieur Verdier: No ho sé, perquè no hi he estat mai.

— El senyor Daniel: Doncs ja hi vindrà quan hi tornem nosaltres, que no dic

cap027(10) 9

o altre be hi deurem tornar.

~~[illegible]~~ — Baixa de la taula. Monsieur Verdier, no —

Monsieur Verdier: Gràcies, ~~[illegible]~~ monsieur Daniel. Si que vindré: per a veure les manolas.

El senyor Daniel, retallant tires de paper: Tampoc n'hi ha de manolas. Y baixi de la taula, que si li ve el rodament de cap no es podrà apagar ~~amb~~ ~~[illegible]~~ ningú.

Monsieur Verdier, baixant de la taula i reprenent el ticot: Doncs si no hi ha toreros ni manolas, què hi ha a Catalunya?

El senyor Daniel: Ara no ho sé però ~~[illegible]~~ ni ho penso i ~~[illegible]~~ pensant-ho em venen tots els mals. Abans i quan tornarà a ésser com abans

— amb un gran cop de puny ~~[illegible]~~ damunt la taula —

que ho tornarà a ésser vulguin no vulguin!... ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ hi havia...

què sé jo el que hi havia!... un

CAP-027(11)

pareix que en tenen la rambla, plé
de flors i d'ocells que talment sembla un
jardí, i fàbriques i obradors per a treballar,
i teatres i balls per a divertir-se, i uns
senyors que malgrat el senyoriu, treballen, i
uns treballadors que, de tant ben vestits, sem-
blen senyors.

Monsieur Verdier, en tò mofeta i un tant blaguer:
Així, doncs, diguem que a la vostra
terra no hi ha gent dolenta?

El senyor Daniel: Ara, sí que n'hi ha, pe-
rò abans no. I si n'hi havia al-
gun que no ho feia prou sempre
resultava que era estranger.

Monsieur Verdier:
No s'ha pas ofès? No ho volia de cap
manera, sap?

El senyor Daniel: No, home, no.

Monsieur Verdier: No cal fer-ne gaire cabal del
que dic perquè, això sí: ho dic
sempre sense mala intenció.

El senyor Daniel: Ja ho sé, monsieur Verdier.

Monsieur Verdier: I encara que vostès siguin
estrangers me'ls estimo, tot estar-ne
segur.

El senyor Daniel: Ja n'estic, monsieur Ver-
dier.

Monsieur Verdier: I crec que Barcelona

cap-027(12)

es un gran país, tal com vosté diu.

El senyor Daniel: Cregui-ho, que ho encertarà.

Monsieur Verdier: Però també ho és la França.

El senyor Daniel: I ben cert que sí!

Monsieur Verdier: Sobretot abans, quan no hi havia tiquets, ni cues ni mercat negre.

— amb un sospir de còmica desolació —

Quan és que s'acabaran els tiquets, les cues i el mercat negre?

El senyor Daniel: Jo li ho dic: que mai més. I millor que sigui així.

Monsieur Verdier, esparverat: Què diu ara, sant cristià! Què s'ha begut l'enteniment? Millor! Per què millor!

El senyor Daniel: Sí, home: perquè ja ens hi hem acostumat i ara ja no ens podríem tornar a acostumar a la vida d'abans. Sap què vol fer el senyor Trullàs? Ja el coneix vosté: aquell amic meu de Granollers, tan plaga, que ve a passar el diumenges amb nosaltres.

Monsieur Verdier: I és clar que el conec!

COP-027(13)

El senyor Daniel: Doncs sap què vol fer ~~[illegible]~~ el dia que retornem a la nostra terra? ~~[illegible]~~ Vol abolir l'escudella i la carn d'olla i l'arròs i tot el que menjàvem abans per a dedicar-se al rutabaga i al topinambour, tirar a terra el W.C. i posar filferrades per tot arreu del pis.

Monsieur Verdier, esfereït: ~~[illegible]~~ Nom de nom de nom de nom! Però perquè aquesta ~~[illegible]~~ bogeria?

El senyor Daniel: Perquè té por d'enyorar ~~[illegible]~~ la seva estada a França.

Monsieur Verdier: Si a França no ens agraden els rutabagas i els topinambours! Si ens agraden ~~[illegible]~~ el paté, els ~~[illegible]~~ bistecs, el pollastre, la mantega, totes aquelles coses tan bones que només de pensar-hi em fan venir ~~[illegible]~~ [illegible]!

El senyor Daniel: Deu patir molt vostè, monsieur Verdier, amb les restriccions.

Monsieur Verdier, malancòlic: Molt, monsieur ~~[illegible]~~ Daniel; no el vull enganyar. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a tants

~~El senyor Daniel: Ho [illegible] [illegible] [illegible]?~~

~~Monsieur Verdier: Sí senyor.~~

~~El senyor Daniel: Perquè no li demanen que li enviï un sac d'arròs?~~

~~Monsieur Verdier: Perquè amb la [illegible] s'han oblidat d'entrar la [illegible].~~

sempre hi he fet un bon paper. A taula i al llit al primer crit.

El senyor Daniel, amb bonhomiosa malícia: Ah, de manera que al llit també?

Monsieur Verdier, protestant: No sigui mal pensat, ~~[illegible]~~ monsieur Daniel. Al llit també, però per a fer-hi la digestió d'un bon repas. L'amour, sap? es cosa de revet-les.

El senyor Daniel: I la seva dona se n'ha anat a fer de tinenta a l'Indo-xina.

Monsieur Verdier: Sí, senyor. Però no veig què té que veure l'una cosa amb l'altra.

El senyor Daniel: Senyor Verdier: vostè és un àngel de Déu, un àngel de Déu que, ~~[illegible]~~ per a matar el temps es dedica a tricotar.

Monsieur Verdier: I què vol que faci? No em puc pas dedicar a la mala vida ~~[illegible]~~ perquè no tinc diners ni tinc tipus. Ni em puc dedicar al vi, perquè no m'hi va. Ni al joc perquè no sé fer

cap-027(15)

El senyor ~~[illegible]~~ Daniel, enjogassat, pensívol: Sí, és clar...

— ~~[illegible]~~ amb una transició —

Expliqueu-me aquesta cadeneta, eh?

— allargant-li'n una de les de paper que està fent —

Monsieur Verdier: Sí, senyor.

— Deixa el treball i es passa, momentàniament, a la ortiga.

El senyor Daniel, treballant: I, ~~[illegible]~~ ja que té ~~[illegible]~~ tanta pena per què no li demana que li enviï un sac d'arròs?

Monsieur Verdier, molt estranyat: Un sac d'arròs! A qui?

El senyor Daniel: A la seva dona. ~~[illegible]~~ No diu que la té a l'Indoxina?

Monsieur Verdier: ~~[illegible]~~ Sí, senyor, però amb les trifulgues de la guerra s'han oblidat d'entrar la collita.

~~— arriben la senyora Caterina i Maria, esposa i filla, respectivament, de l'El senyor Daniel~~

El senyor Daniel: Pobre monsieur Verdier! No pot pas dir-se que sigui un home de sort.

cap-027(16)

Monsieur Verdier: Abans sí que ho era.
a França no ens mancava res...
molt tip de menjar, sap?... i la
Pepó, que es de Castelnaudary, feia
uns cassoulets! Déu meu, quins cassoulets!

— El senyor Daniel
surt ~~[illegible]~~ per la porta de l'esquerra i torna
a entrar amb uns paquets
de paper i un gran escut de
Barcelona amb rat penat
i tot.

El senyor Daniel, pels paquets i l'escut: Què us hi sembla?

Monsieur Verdier: Que farà bonic de debò.

El senyor Daniel: Però ens hem d'afanyar, car vull que les dones tinguin una sorpresa.

— S'enfila dalt de la taula. —

Doni'm aquelles últimes cadenetes.

— Monsieur Verdier les hi dona. El senyor Daniel armat de claus i tatxes i martell les clava al sostre, que desapareix sota la [illegible] groc-vermella.

CAP-027(17)

Monsieur Verdier: Aquesta nina, tant
estufada que era abans i ara tant
fonja que fa amb aquest randes de
paper. Perquè no ho deixa estar
així tot l'any?

El senyor Daniel: Perquè tot l'any no es
la festa major de gràcia.

— salta de la taula.

I ara, monsieur Verdier, vol penjar-
hi els fanalets mentre jo poso l'escut?

Monsieur Verdier, no gaire tranquil: y si
em ~~[illegible]~~ ve un rodament
de cap?

El senyor Daniel: Li direm que se'n torni
perquè avui no es dia de roda-
ment de cap.

— Li deixa els fanalets da-
munt la taula i Monsieur
Verdier va penjant-los d'una
a una amb molta por de cau-
re i fent, per a evitar-ho, molts
equilibris

Monsieur Verdier: Les madames, en veure a
quant bé es ven de coloraines, estaràn
contentes.

El senyor Daniel: Bé prou que ho necessiten
tan, ~~pobres~~ madames. Tants anys [illegible]

CGP-027(18)

de la nostra Barcelona: tants anys
de sofriments i de misèria: jo, sense
feina, ~~[illegible]~~

Monsieur Verdier: Encara no ha treballat vostè,
~~monsieur Daniel~~?

El senyor Daniel: La dona, pobra!, que ens
ha hagut de mantenir cantant i fent
feines per les cases...

Monsieur Verdier: La madame sí, que es forta!

El senyor Daniel: La seva, més de tres mesos
malalta de resultes de tenir el pro-
mès presoner a Alemanya i no saber
si era mort o viu.

Monsieur Verdier: Però ara ja s'ha posat bona
~~[illegible]~~ perquè ja sap que ~~[illegible]~~
és viu i tornarà aviat.

El senyor Daniel, indignat: Com, aviat? Avui! Ha
de tornar avui!

Monsieur Verdier, amb una fanal de paper a en-
~~[illegible]~~ de la mà: Què li ha
~~[illegible]~~?

El senyor Daniel: No, senyor: no m'ha [illegible];
però sé que torna avui

— saltant de la cadira
a terra [illegible] d'[illegible]
posar l'escut

Monsieur Verdier: I això? Perquè?

El senyor Daniel: Perquè avui ~~és~~ jo li he dit que la porta no.

cap-027(19)

ja de gràcia!

Monsieur Verdier: Bah! Manies!

El senyor Daniel: Potser sí, però les manies, perquè ho sàpiga, són una cosa més important del que sembla.

— amb una transició —

I acabi de penjar el fanalet d'una vegada si no vol que arribin les ~~dones~~ (les madames, que diu vostè) i ho trobin tot a mig fer.

Monsieur Verdier, obeint amb mansuetud; perquè si no obeeix no sap què fer: Sí, senyor, sí.

— Penja el fanalet i salta a terra. És a dir, salta: baixa de la taula amb molta por de caure.

El senyor Daniel: Gràcies, monsieur Verdier.

— Senyalant l'escut —

I d'això què me'n diu? Què li'n sembla?

Monsieur Verdier: Que fa molt bonic. És l'escut d'Espanya?

El senyor Daniel: És el de Barcelona, la meva Barcelona que és la ciutat més bella i més ~~alegra~~ gentil del món.

Monsieur Verdier: Home, monsieur Daniel! I París? Què en farem de París?

El senyor Daniel: El deixarem als france-

CAP-027(20)

ns, car a nosaltres no ens agrada el que no es nostre. París, sap? es una ciutat de luxe que fa més bona cara als rics que no pas als pobres. Barcelona, en canvi, té els braços oberts per a tothom. Sí, la meva Barcelona, és de la nostra Catalunya!

— Va al fons a mirar per la finestra —

Que costa de veure el cel des d'aquestes cases de l'exili, tant fosques i tant tristes!

Monsieur Verdier: Abans de vostès hi habitaven parisencs en aquest pis.

El senyor Daniel: I com podien viure sense veure el cel?

Monsieur Verdier: No es pensi: no ens interessa pas gaire. I si el mirem és per a veure si plou.

El senyor Daniel: Que és gairebé sempre. Però avui fa sol. Ja ho deia jo: avui ha de fer sol per força.

Monsieur Verdier: Per allò de la festa major?

El senyor Daniel: Sí, senyor. Que hi té res que dir?

Monsieur Verdier, un xic intranquil: Jo? De cap manera!

cap-027(24)

El senyor Daniel: Hi ha gent, sap? que es pensa que el sol surt cada dia i per tot-arreu.

Monsieur Verdier, amb gran estranyesa: Què vol dir que no es veritat!

El senyor Daniel: No que no ho és. Per als que tenim el cap i el cor plens de tristesa i cabòries el sol es passa anys sencers sense sortir. Però cal saber esperar. Maleint, sofrint, mossegant-se els punys de ràbia, cal saber esperar perquè la nit no dura sempre i sempre, després de la nit, ve un matí que surt el sol.

— Des de l'interior — cal suposar que, en realitat, es tracta de l'exterior — s'ou la veu d'Obdúlia que crida:

La veu d'Obdúlia: Senyor Daniel! Senyor Daniel!

El senyor Daniel, traient el cap a la finestra: Bon dia bufona, ram de flors!

La veu d'Obdúlia, rient: Caram! Sí que s'ha llevat galant avui!

El senyor Daniel: Per obligació, nena! Per obligació i per devoció. Què es pensa!

Cap-027(22)

La veu d'Obdulia: Què no sent això?

El senyor Daniel: Vatua d'olla! Jo no me'n recordava.

La veu d'Obdulia: Tant que ens ha costat de trobar.

El senyor Daniel: No em renyis, no em renyis que ~~[illegible]~~ avui no sé on tinc el cap.

La veu d'Obdulia: Li porto, doncs?

El senyor Daniel, distret: El cap?

— Monsieur Verdier obre uns ulls com unes taronges.

La veu d'Obdulia, més plena de rialles que mai: Y ai!

El senyor Daniel: Ah, sí!... No, ja vinc jo

— surt escapat. Monsieur Verdier s'asseu i repren el Fígaro.

Monsieur Verdier: Pobre monsieur Daniel! És ben cert això ~~que avui~~ diu de que no sap pas on té el cap. És ben cert que avui sembla un infant.

— Fa ~~pausa~~ punt de mitja. Una pausa.—

Qui sap si deu sortir el sol a l'Ir-dorina?

— Sospira, apressat. Una pausa.

~~Dalt~~ Retorna el senyor Daniel. Té amb una mena

de capsa o maleta sota el braç, ~~[illegible]~~ — no s'ha de veure exactament de què es tracta — embolicada amb diaris. Sense dir res, se'n entra a la cambra de l'esquerra.

<u>El senyor Daniel</u>, des de l'interior de la cambra:
Desseguida estic per vostè, monsieur Verdier.

<u>Monsièur Verdier</u>, amb la catxassa de sempre:
Faci, faci. Ja sóc de casa, jo

<u>El senyor Daniel</u>: Cal amagar-la bé, que les dones no les vegin.

— Una pausa breu. ~~[illegible]~~ <u>Monsiéur Verdier</u>, que seguia "bicolant" plàcidament, aixeca l'esguard enlaire i diu:

<u>Monsièur Verdier</u>: Vatua! Aquest fanal està tort. Què dirien les madames si arrivaven!

— S'enfila amb peus i braços dalt de la taula i posa bé el fanal.

En aquest moment entra per la porta del fons <u>Obdúlia</u>, una noia d'uns

vint anys còmica com un cromo i alegra com una cançó (Com una cançó alegra, s'entén)

Obdulia, trencant a riure: I ara, monsieur Verdier! Què hi fa tant enlaire?

Monsieur Verdier: Marejar-me, però no ho tinc a ningú. Doni'm la mà.

Obdulia, sempre rient: Em demana la mà? Que es vol casar amb mi?

Monsieur Verdier: No, per a baixar de la tauleta.

— Baixa, ajudat d'Obdulia.

Gràcies, mademoiselle Obdulia. Vosté, encara que rigui ~~tant~~ (alegra) és una cosa seria.

Obdulia: Ja m'ho penso.

Monsieur Verdier: Altrament, vosté ja ho sap que no em puc casar. Quin disgust en tindria la tieneta!

Obdulia: Però com que la tieneta, que li diu vosté, l'ha deixat.

Monsieur Verdier: Pardon. No m'ha deixat: se n'ha anat a fer guerra, que no és pas el mateix.

Obdulia: I que no en podia fer amb vosté?

cap-027(25)

Que no es una guerra el matri-
moni?

Monsieur Verdier: Potser sí, però és una guer-
ra que fa riure.

Obdulia: Ja veig que m'hauré de casar desseguida.

Monsieur Verdier: Ho trobo molt encertat. Bus-
qui's un bon noi, mademoiselle.

Obdulia: Un bon noi? Són molt ensopits, no fan
riure.

Monsieur Verdier: Cregui'm: busqui's
un bon noi...

Obdulia: Com ara vosté?

Monsieur Verdier: Perquè no?

Obdulia: Que faci tricot?

Monsieur Verdier: Que faci el que vulgui
mentre sigui bon noi.

Obdulia: I si després, un cop casada, no hi
ha guerra?

Monsieur Verdier, estranyat: Perquè la vol
la guerra?

Obdulia, rient: Per si el matrimoni i el
bon noi no em proven.

Monsieur Verdier, amb conformitat: Ah, joven-
tut, joventut!

Obdulia: I el jersei? Ha quedat bé?

Monsieur Verdier: Encara no està acabat.

No hi vaig depressa.

Obdúlia: Ja com la madama, que tampoc no hi va pensar.

Monsieur Verdier, que preferiria no escoltar-la: Però preludiarà molt bonic

— agafant el jersei a mig fer i ensenyant-lo.

Què li sembla?

Obdúlia: Una nevada!

— Riu. I entra El senyor Daniel

El senyor Daniel, a Obdúlia: No has tingut espera. Tafanerota!

— senyalant amb un ample gest d'interrompre la xitxa.

Que me'n dius!

Obdúlia: Que fa molt goig. No sembla el pis de cada dia.

El senyor Daniel: És que no ho és pas!

Obdúlia: Sembla com si hi hagués més claror.

El senyor Daniel: És que n'hi ha més: hi ha la claror del sol de la nostra terra.

— resta sobtada inquieta.

I ara que parlem de la claror...

— Va a la finestra i

cap-027(27)

mira enlaire. Si al teatre hom podés renegar, El senyor Daniel renegaria. Com que, segons sembla, el renec és inadmissible al teatre, El senyor Daniel diu:

Mala negada!

Monsieur Verdier, neguitós: Què hi ha?

El senyor Daniel: Un mort! Sempre hi ha morts al cel de França.

Obdulia, rient: El millor que pot fer és deixar-lo passar, desitjar-li bon viatge i estar segur que tindrem sol.

—Amb una transició—

I allò? Ho ha amagat bé que no ho trobin la senyora Caterina ni la Maria?

El senyor Daniel: No ho trobaran, no. Ho he amagat bé: sota el matalàs.

Obdulia: Quins homes! I això en diu amagar-ho bé? I si volen fer el llit? I si veuen el "bulto" i es pensen que el matalàs s'ha tornat geperut?

El senyor Daniel, atribolat: Tens raó, menuda. Vaig a cercar un altre amagatall.

Obdulia: I jo a acabar de fer el dinar per

Cap-027(28)

a quan vingui el pare.

El senyor Daniel: Que consti que l'esperem.

Ortènsia, anant-se'n pel fons: Ho tingui per que vindrà. Ja em tremolen les cames tant sols de pensar-hi.

—Tot iniciant un pas de ball i rient.

El senyor Daniel, abans d'entrar a la cambra de l'esquerra: Aquell fanal, monsieur Verdier. Faci'm el favor.

Monsieur Verdier, deixant el paner: Què li passa a aquell fanal!

El senyor Daniel, entrant a la cambra: Que's torça.

Monsieur Verdier, aixecant-se: altra vegada! Home de nom! Aquest fanal deu estar embruixat.

—S'enfila dalt de la taula, arrenja el fanal, que no vol deixar-se arrenjar i segueix torçant-se. Monsieur Verdier murmura, enfipat:

Home de nom de nom de nom de nom!...

—J entra, venint de la plaça i amb el que a Barcelona seria cistell i aquí es "filet" carregat de verdura, penjat una llarga barra de pà, un

cap-027(28)

ampolla de llete, la senyora Caterina i Maria.

La senyora Caterina te ~~[illegible]~~ quaranta set anys, lorca, molt pèrid i, gracies a Deu, bastant greix, cosa estranya en una refugiada.

Maria ~~[illegible]~~ es una noia de poc més de vint anys, d'aspecte feble i expressió melangiosa. Somriu, es clar, però somriu com una posta de sol.

La senyora Caterina, veient a Monsieur Verdier dalt de la taula i deturant-se en sec: ¿ Però, monsieur Verdier! Quina manera d'enfilar-se! Que s'ha tocat?

Monsieur Verdier, molt atribolat: Està vist que sempre m'han d'atrapar dalt de la taula... No; no, madame Caterine: no m'he tocat. Qui es deu haver tocat, com diu Zorté, es aquest fanal, que no es vol posar dret de cap de les maneres.

– Baixa de la taula –

Maria, admirada, senyalant la ortigà: ¿ I això, mare? Què vol dir tot això?

♪ Zuk! alten vegada?

La senyora Caterina, deixant el diguem-ne cistell – encara que no ho sigui – damunt la taula: Té raó la noia. I això? Què significa això?

Monsieur Verdier, cada vegada més atribulat: No ho sé, madame Catherine. Ja dic, sí que ho sé però no sé com dir-li-ho. I com que no sé com dir-li-ho, mici, sap?

– agafa el "tricot" –

Ja li diré monsieur Daniel, que li té un obligació.

– I se'n va pel fons més que depressa –

La senyora Caterina: I ara! Potser sí que ha acabat de perdre el poc enteniment que li quedava!

– Mirant la sortija –

No ho entenc.

Maria, amb un pèl-dit somriure: Però ja l'conec.

La senyora Caterina: Ja l'conec, però no ho entenc.

El senyor Daniel, a la porta de l'esquerra, tot cofoi: Ja t'ho explicaré jo. Que no et recordes què et vaig dir ahir vespre?

La senyora Caterina: Dius tanta cosa! T'agrada tant parlar!

El senyor Daniel: Agraeix-m'ho, Caterina. Si t'ho parlés tant, qui parlaria en

aquesta casa? Tu, no, perquè
com, desde que som a França, tens
mal geni, en lloc de parlar crides.

<u>La senyora Caterina</u>: Que no tinc raó de cridar?

<u>El senyor Daniel</u>: Potser sí, però els crits i les males cares mai no han solucionat res i, en canvi, les bones paraules i el riure han solucionat moltes coses.

— girant-se a <u>Maria</u> —

I tu, filla, no tens mal geni, però sempre estàs trista i silenciosa. I és un pecat estar trist essent jove!

— a <u>La senyora Caterina</u> —

Doncs ja que tens tant poca memòria et repetiré el que ahir vareig dir-te: Demà la noia no va a treballar.

<u>La senyora Caterina</u>: Sí, i jo en voldria saber el motiu.

<u>El senyor Daniel</u>: I jo et vareig dir que calia esperar a demà. Ja saben quin dia és avui? Ja saps quin dia és avui, Maria? És el 15 d'agost, Maria! El teu sant!

<u>La senyora Caterina</u>: Per tant estem!

<u>Maria</u>, emocionada: Gràcies, pare. I perdoneu-me: ni me'n havia recordat.

<u>El senyor Daniel</u>: I és la festa major de Gràcia!

CAP027(32)

La senyora Caterina: Ja s'han acabat per a nosaltres les festes majors.

El senyor Daniel, amb còmica indignació: (alt) No digueu disbarats! No digueu heretgies! Les festes majors no s'acaben mai, sobretot la de Gràcia, que és immortal.

— amb una expressió de tristor —

El que passa és que a vegades es retarden com els rellotges i es fan esperar.

~~[illegible]~~

— amb nou coratge i optimisme, esforçant-se per a vèncer la depressió —

Però cal saber esperar-les, segurs de que vindràn, de que tornaràn com després de l'hivern torna la primavera.

— Transfigurat per una gran fe, no sembla l'home obrer d'abans

I la nostra festa major tornarà! No ha de tornar? Ja ho crec que tornarà! I les campanes ~~[illegible]~~ l'anunciaràn amb els seus cants més esbojarrats I els ocells del campanar es preguntaràn: "Què els hi passa a les campanes que han estat tristes tants anys i ara estan tant alegres?" I en saber que anuncien la festa major, emprendran el vol per a a-

CAP-027(33)

nar-ho a dir als altres ocells de la rodalia. I tots els carrers de la vila de Gràcia... perquè és una vila i no un barri, sí, senyor... es posaran un vestit nou i flamant que tant sols durarà vuit dies... I cada carrer serà un saraus i cada reixa un pom de flors. I fins l'envelat! L'envelat de la plaça del Sol, tot ple de miralls i de cortinatges i de il·luminacions. I el ball de rams! I el de la toia, anunciat per un refilet del cornetí, que aquell dia refilarà com una cadernera: Tan-riiiii!...

La senyora Caterina, volent dissimular una emoció que ella, pobreta, creu ridícola: Sembla mentida que als teus anys...

Maria, abraçant al senyor Daniel: Pare!

El senyor Daniel: Què vol dir amb això dels anys? Saps quants en tinc? Vint. ~~[illegible]~~ M'he imposat l'obligació de tenir-ne només que vint i ~~[illegible]~~ sóc home de paraula.

— Amb una espurna de tristor —

L'endemà de la festa major del vostre retorn jo en podré tenir tants com vulguis: cinquanta, setanta, cent! Però, esperant-la, vint: ni un més.

La senyora Caterina: Que potser et sembla que hi estan gaire per festes ma-

B] I hi tancaran el xipuet de Valls, i hi tancarà el cartell de foc amb el cel puntualment al punt ~~[illegible]~~ en una pissarra rà llauraran el cel escrivint-hi lletres de llum, ~~lletres~~ totes majúscules i adornades amb moltes flors i estrelles, que diran: "Festa Major de gràcia! Festa Major de gràcia!"

cap-027(34)

fer a Gràcia?

El senyor Daniel: Aquí, no, ja ho sé. Però ja hi estaran. Aquí la festa major de Gràcia la fem aquí a França. I, en petit, hi hauria de tot com ~~[illegible]~~ hi trobarà a baix, en gran, quan hi tornem.

La senyora Caterina: Ai, Daniel, no et facis il·lusions!

El senyor Daniel: ~~[illegible]~~ Que no ho veus que si no em faig il·lusions hauré de demanar el retiro i no el vull demanar? Que no ho saps que tinc vint anys, que és l'edat de les il·lusions, i puc esperar?

La senyora Caterina, somrient: Déu te'l torni!

El senyor Daniel: Així, dona, així! Somriu, que somriure fa salut!

La senyora Caterina, —l'abraça— el mal genit de la qual s'està fonent per instants: Deixa'm estar, tabalot!

El senyor Daniel, a la seva filla: Com a la gran, en aquesta festa major petita hi hauria de tot: l'envelat...

—senyala la sortija—

La senyora Caterina: Jo que em creia que ho havies posat per les mosques

cap-027(35)

El senyor Daniel, molt indignat: Per les mosques? Si no fos que en un dia tant senyalat no vull fer trencadissa...

— La senyora Caterina treu el que hi ha al "filet"; i ho deixa; després dona una mirada a l'olla, regira el foc de la cuina.

El senyor Daniel s'adreça novament a Maria

Tenim ja l'envelat: un cel de paper amb les quatre barres catalanes. No em pateixo pas per pintar! I com un envelat sense música seria com un diumenge sense sol, hi haurà música i de la Cobla! I hi haurà rams, que, com no podia comprar-lo perquè m'he gastat tots els diners que tenia amb aquest ve de Déu de paperam, l'he anat a collir aquest matí a punta de dia a les torres de les afores. I és clar, si hi ha música, i hi ha ram hi haurà ball de rams i jo ja sé amb qui el ballaràs, filla!

La senyora Caterina: Tu saps moltes coses.

El senyor Daniel: Moltes, no; però sé les que

cal saber.

Maria: És cert que ens ha escrit, que sabem que és viu, que torna, però no ens diu quin dia.

El senyor Daniel: Avui: no falla.

Maria: Per què precisament avui?

El senyor Daniel: Perquè és la Festa Major de Gràcia. I perquè és el teu sant. I ara que parlem del teu sant...

— Se'n entra a la cambra de l'esquena.

La senyora Caterina: Què li agafa ara? Quina altra bogeria deu haver fet!

Maria: Deixa que riqui, mare. Si està tan content i la seva alegria és tant enamoradiça i tan bona!

— Retorna el senyor Daniel amb un paquetet lligat amb una cinta.

El senyor Daniel, donant el paquetet a Maria: Te, filla, i que per molts anys.

Maria, desfent el paquet, i traient-ne un estoig de perfumeria: Un perfum!

— abraça i besa al pare — I semble dels bons.

El senyor Daniel: Del millor.

La senyora Caterina, molt estranyada: D'on ho has tret això?

El senyor Daniel: D'on vols que ho hagi tret? De la perfumeria.

Maria: Deu ésser molt car.

El senyor Daniel: No ho sé. No he preguntat el preu.

La senyora Caterina, amb un crit de por: Daniel!

El senyor Daniel, molt tranquil, endevinant la sospita de la seva dona: Què et passa? T'equivoques, com tots els que pensen mal. Allò de "pensa mal i no erraràs" devia inventar-ho algú d'ànima molt negra.

— a les dues dones:

Ja us diré com ha anat, això. A la perfumeria em vaig a fregar els vidres i a fer el que sigui mentre no es tracti de re de mal, va arribar una caixa de perfums i em tocà desclavar-la. Ja oberta, em vaig quedar bocabadat davant d'aquelles capses tan boniques, d'aquelles ampolles tan petites i que feien tanta olor. I tantost, m'hi atrapà la mestressa. "Sembla que li agraden, senyor Daniel", em digué. "Molt que m'agraden", vaig dir.

pontre. I ella: "Abans no se'l mirava amb tanta afició el perfum." I jo: "Abans, no, però..." i no sabia què més dir. I ella que, de cop i volta, i rient, em pregunta: "Que potser vol fer una conquista, senyor Daniel?" I jo que dic: "Sí, senyora: la de la meva filla, que demà és el seu sant i no sé si comprar-li una vuatura (1) o una ampolleta d'aquestes perquè tot deu ésser igual de car." I ja no vàrem parlar més, perquè a la perfumeria hi vaig per a treballar i no per a parlar. Però quan me'n anava, la mestressa que em crida i diu, donant-me un paquetet: "Per a la seva filla, senyor Daniel!" I jo no vaig saber què dir i agraint-me com m'agrada el riure vaig sortir al carrer més que depressa, perquè no em veiessin plorar.

Maria, abraçant-lo: Gràcies, pare.

La senyora Caterina, empipada d'haver-se deixat guanyar per l'emoció, s'eixuga una llàgrima pas amb el davantal: M'ha anat una brossa a l'ull, ratina!

El senyor Daniel, comprenent el què li passa i anant-li amatent: Espera't!

(1) Vol dir voiture, es clar.

cap-027(33)

— (a besa els ulls.)

li diu en veu baixa —

— Els ulls que saben plorar són els ulls més bonics del món.

Maria, rient: Si no fos que estic compromesa i si no fos que sou el meu pare, em casaria amb vós, que sou l'home més jove i més bo de la terra!.

La senyora Caterina: Maria, [struck out] pensa que ell també està compromès i que, tabalot i tot, et vull per mi!

Maria: I jo hi començo a tenir fe en vós, pare.

El senyor Daniel: Sí que t'ha costat!

Maria: I jo començo a creure que sí que arribarà aquí el pa.

El senyor Daniel: És clar que arribarà aquí. En pots estar segura.

La senyora Caterina: Tinc i tot a mi m'has canviat i [struck out] ja em veig altre cop al carrer gran de Gràcia i a la plaça del Sol.

El senyor Daniel, [struck out] molt content: Així m'agrada, reina dels gitanos! Cal tenir fe, que la fe fa miracles. I encara que aquests que es tenien els grans i que s'estan resultant tant petits ens oblidin, ja hi tornarem a la nostra terra!

La senyora Caterina: Déu t'escolti.

cap-027 (40)

El senyor Daniel: Està massa amunt i no em sent.

La senyora Caterina: Deixem-ho córrer i anem pel dinar.

El senyor Daniel: Per quin dinar?

— amb menyspreu —

Per aquesta misèria que hi ha a taula?

La senyora Caterina: Déu ens la conservi!

El senyor Daniel: Deixa'l estar tranquil a Déu. Que no ho veus que no vol saber rés amb nosaltres?

— ~~[illegible]~~ amb una transició —

El dinar no el menjarem, perquè som massa ~~[illegible]~~ [illegible] i no podem menjar rés. Però el guardarem per a demà.

~~[illegible]~~ La senyora Caterina: I doncs, que hem de dejunar avui?

Maria, rient: Que és la festa major, pare!

El senyor Daniel: ~~[illegible]~~ No tinguis por, que no dejunarem. Però el dinar que ens ha fet l'il·lustre senyora Caterina és un dinar de cada dia i no de festa major.

La senyora Caterina: També m'ho podies dir ahir, que hauria comprat llagosta.

El senyor Daniel: No t'ho podia dir perquè

56 Els rics, que perquè són rics s'ho queden tot, ens han deixat sense dau. Doncs ens en tots partirem i bon profit els faci. I si algun dia, desacompanyat, vol tornar amb sabates i truca a la nostra porta li direm: Entra i benvingut siguis. Ets a casa teva perquè ets a la casa dels pobres.

cap-027(41)

volia donar-vos una sorpresa. De manera que treu-me aquesta olla del davant, que amb aquest encalat hi fa ~~[illegible]~~ un paper molt trist i aquí no volem tristeses; i comencem a parar la taula. ~~[illegible]~~ Posa un plat més, que tenim un convidat: monsieur Verdier. És a dir: posa-n'hi dos ~~[illegible]~~ més de plat, que potser tindrem un altre convidat. I, en haver dinat, vindrà l'Obdúlia a prendre cafè. Jo torno desseguida.

— Se'n va pel fons —

La senyora Caterina: Ja et dic jo!... Quina en deu portar de cap?

Maria: No ho sé pas, però jo diria que sí que fa miracles. La seva alegria és com un vent fort i sa que escombra totes les nuvolades, totes les tristeses. Voleu miracle més gran i més ~~[illegible]~~ preuat que el de l'alegria? Sense el pare, el d'avui hauria estat un dia més, un dia qualsevol. I gràcies al pare és el dia del meu sant!

responent

La senyora Caterina, mentre, ajudada de Maria, va parant la taula: El dia

cop-027(42)

de la festa major!

Maria: El dia de retorn de Joan, que tant deu haver sofert a Buchenwald!

La senyora Caterina: No hi pensis. Abans no hi pensava perquè no podia imaginar que els homes fossin tant salvatges que inventessin turments per a fer sofrir els altres homes. Ara els sofriments ja s'han acabat i la vida recomença.

Maria: Tot ho veieu de color de rosa, avui: com el pare.

La senyora Caterina: Deu ésser perquè l'alegria s'encomana més depressa que la veritat. O perquè és la festa major. O perquè és el teu sant. I, mira, encara que t'escridassi i li posi cara de tres deus, començo a creure que qui té raó és el teu pare, que ni en les hores més tristes i més negres, no ha perdut la fé.

Maria: Si fos cert que un dia podrem tornar a la nostra Barcelona, al nostre pis del carrer de Sant Salvador, a la nostra vida d'abans, tant pobreta però tant bona!

La senyora Caterina: Ho serà. Si el teu pare ho diu, ho serà. És un il·luminat, saps? i els il·luminats, a

la cueta o a la Marga, sempre l'encerten. Però no li diguerries pas que ~~xx~~ no ~~et~~ creus, que agafaria pretensions.

— Entra Monsieur Verdier

Monsieur Verdier: L'avís, monsieur ~~Xxxx~~ Daniel!...

— No veient-lo —

Que no hi és monsieur Daniel?

La senyora Caterina, cercant-lo sota la taula: Em sembla que no. Però, vaja, com que tenim un pis tant gran!...

Maria: Fa un moment que ha sortit.

La senyora Caterina: I de quin avís parla? Què li passa a l'avís?

Monsieur Verdier, que, si podés, de bona gana es fondria: Jo? Jo, madame Catherine? He parlat de l'avís?

La senyora Caterina: Se m'ho sembla.

Monsieur Verdier: Doncs no sé de quin avís em parla. No en faci cabal. Qui té gana somnia pa, sap?...

— amb una transició, perquè l'important és desviar la perillosa conversa —

De més a més, veient-la a vostè perdó el món de vista, madame Catherine.

<u>La senyora Caterina, escandalitzada</u>: I ara, monsieur Verdier. Què s'ha pensat!

<u>Monsieur Verdier, molt atabalat</u>: Oh! si no es per això... Jo soc fidel a la tinenta, sempre fidel a la tinenta!... I què quan la veig amb aquest bé de Déu de sacsonets, m'entra una tristesa tant gran que no tinc ànima ni de tricotar. I pensar que abans jo en feia tres com vosté!

<u>La senyora Caterina</u>: I no se'n donava vergonya?

<u>Monsieur Verdier</u>: Vergonya? És ara que me'n dono, que he tapat tots els miralls per a no veure'm. Quan ~~[illegible]~~ la tinenta torni d'Indoxina per a que em conegui li hauré d'ensenyar la carta d'identitat.

<u>Maria</u>: Potser ella també vindrà canviada.

<u>Monsieur Verdier</u>: Sé prou que m'ho temo. Haber de tractar amb aquells xinesos tant grocs que tots semblen que tinguin el fel sobreeixit!

<u>La senyora Caterina</u>: I perquè es pensa que ho faig d'estar tant grassa? Per a que quan tornem a casa vegin que a França m'han tractat bé.

<u>Monsieur Verdier, molt cofoi</u>: Això ja es altra cosa. Ah, la França! Que n'es de gran la França!

cap-027(45)

La veu d'Ofèlia: Monsieur Verdier!

Monsieur Verdier, anant-se'n cuita corrent:
Vàlga! Jo no em recordava de l'avió!

— Se'n va pel fons —

La senyora Caterina: altra vegada?

Maria: Què li deu passar!

La senyora Caterina: Què vols que li passi? Que també és un xic tocat de l'ala.

Maria: Pobre senyor Verdier!

La senyora Caterina: Tu et creus que si no fos un tocat de l'ala hauria permès que la dona, la tinenta, com ella li diu, se n'hagués anat tan lluny a fer el tomàtec i l'esperaria fent tricot?

Maria: Però és un bon home.

La senyora Caterina: Sí que ho és: amb unes banyes que arriben d'ací a Gràcia.

— Entra el senyor Daniel amb cinc o sis ampolles de vi, que deixa triomfalment damunt la taula —

El senyor Daniel: Ja tinc arriscat la cimarra!

La senyora Caterina: Val més això que res. Però i el dinar? El gran dinar de festa major major?

El senyor Daniel: Cal tenir paciència, Ca-

cap-027 (46)

terineta; cal saber esperar. La victòria es dels que saben esperar.

La senyora Caterina: La victòria, sí, però i el dinar? La taula ja està parada i per ara no més hi veig ci.

El senyor Daniel: El dinar també. Jo te'n he preparat els dits. Ara, com que ha arribat l'hora, jo t'ho puc dir: hi haurà de tot. Per a fer gana...

La senyora Caterina: Encara es sembla que no en tenim prou?

El senyor Daniel: Deixa'm dir, dona! Per a fer gana, olives, anxoves, sardines, tomàquets, llangonissa, paté...

La senyora Caterina: Tu has begut.

El senyor Daniel, molt estranyat: Jo?

La senyora Caterina: Has begut, o el que ens expliques es un cuento de las Mil y una noches...

El senyor Daniel: Un cuento de las mil y una noches? Ara ho veuràs.

— Es gira cara a la porta de la esquerra i fa una breu i còmica mímica de braixot d'estar per casa.

Ja està!

— Se'n entra a la cambra i en surt a poc amb una

cap-027 (47)

gran plata en la qual hi ha tot el que ha dit i que deixa damunt la taula.

La noia Maria: ai, mare, si que es veritat!

La senyora Caterina, no podent creure el que veuen els seus ulls: Que t'has tornat bruixot?

El senyor Daniel: No, perquè ja n'era.

– La ~~[illegible]~~ senyora Caterina menja una oliva i diu:

~~La~~ senyora Caterina: I són de debò!

El senyor Daniel: Tot el que jo dic ho és de debò. Després seguirà l'arròs

La senyora Caterina: Tu també?

El senyor Daniel la mira estranyat i segueix: amb musclos, escamarlans, que aci a França, que no saben de què va, en diuen langoustines, i conill. I després, per a acabar, conill amb un all-i-oli que hi canten els àngels.

La senyora Caterina: Prou! Prou, Daniel, que no ho creuré i m'agafarà una cobrinada de cor. ~~[illegible]~~

El senyor Daniel: Creu-t'ho, que ~~[illegible]~~ obligació hi tens. El marit se l'ha de creure sempre. – amb una transició –.

me'n tendria per què

Habia dit per a acabar? Doncs encara hi ha més: ~~[illegible]~~ en lloc de dolços, que ací, no sé perquè, ni jamai, en diuen postres, un braç de gitano, que, a més dels àngels, hi canta tota la cort celestial. I cafè, cafè de debò;

— En tenen un paquet de la botiga.

i rom, que es tant de debò com el cafè.

— En ~~una~~ tenen ampolla d'una altra botiga.

La senyora Caterina, abraçant-lo: Vina'm ací! Vina'm ací que ~~[illegible]~~ ara sí que ho crec que fas miracles.

— S'oeix, en un campanar proper, el toc de l'àngelus del mig dia; seguidament, les batallades de les dotze.

I acaben de parar la taula, que ja són les dotze.

El senyor Daniel: Com les saps, si avui, expressament, no he donat corda al rellotge?

La senyora Caterina: Que no les sents tocar al ~~[illegible]~~ de la catedral?

C9P-027(48)

El senyor Daniel: No digueu rucades, Caterina. No ho es aquest el rellotge de la catedral.

— Mare i filla el miren molt estranyades —

Tan poca memòria teniu que ja no el coneixeu? Es el rellotge de la plaça del Sol, i el sentim tan clar tan potent, que sembla que sigui ací mateix perquè som dintre del nostre cas. És el rellotge de la Plaça del Sol! A Gràcia avui tot-hom es muda, tot-hom riu, tot-hom canta. Els bars són plens de gent que fan el vermut. Els carrers són plens de ~~mamifiques.~~ Els balcons són plens de flors. A cada llar hi ha la taula parada per al gran dinar de la festa major. Les banderes dels envelats onegen al vent suau que ve de la mar. Si: es el rellotge de la plaça del Sol, esposa meva, filla meva, que ve a dir-vos: Heu estat dues dones dignes, dues dones valentes que han sabut acompanyar, per a que no es sentís tan

abandonat, el parc vell a la nit de l'exili: aquest pobre senyor Daniel, que no es tant pobre com això car té tres amors: vosaltres, Catalunya i la República! Tinguem coratge, que la nit ja s'acaba. Tinguem coratge, que arriba l'alba. Com cantaràn, el dia que arribin vosaltres, les campanes de la plaça del Pi!

–Les dues dones, amb els ulls negats de llàgrimes, abracen al senyor Daniel. Segueixen oint-se les campanes, que repeteixen l'hora-

La senyora Caterina: Calla, calla, que estic tant alegre amb el que em dius que em venen ganes de plorar.

Maria, tristament: N'hi ha que ja no el veuràn mai més l'envelat. N'hi ha que ja no tornaràn mai més.

El senyor Daniel, greu: Els morts, filla? Els morts vindran amb nosaltres, és portarem nosaltres. No veus que no són pas morts com els demés? Tenen molta feina a fer, encara. Car si per als que han sofert hi ha la glòria major, per als que han fet sofrir

COP-027(51)

si haurà la justícia. I la justícia la faran els morts. És a dir, nosaltres, però en nom d'ells. Que indignes seríem si oblidéssim els nostres morts i no volguéssim fer justícia als seus botxins!

— Truquen a la porta —

La senyora Caterina: Està obert.

Una veu d'home, des de fora: Potser sí, però no puc entrar.

— ~~[illegible]~~ El senyor Daniel, la senyora Caterina i Maria es miren estranyats. El senyor Daniel va a obrir. Al llindar hi ha Albert, ~~[illegible]~~ home d'uns trenta dos anys, molt magre, de rostre molt pàl·lid, amb robes que li venen balderes. No té braços i porta les mànigues de l'americana a les butxaques.

El senyor Daniel: ~~[illegible]~~ Què voldria?

Albert: Saber si viu aquí un refugiat anomenat Daniel Canals.

El senyor Daniel: Sí, senyor. Soc jo. Entri.

Albert: Jo em dic Albert Pons.

— A Maria —

Vostè deu ésser la Maria, veritat?

— A la senyora Caterina —

I vostè la senyora Caterina.

cap-027(52)

– Les dues dones es miren molt estranyades –

Era un amic de Joan, un company seu de Buchenwald.

Maria, amb un crit d'angúnia: Què li ha passat alguna cosa?

Albert, somrient: Tranquil·litzi's, senyora: no li ha passat res.

Maria: Doncs perquè no venia amb vostè?

Albert: Perquè és al Centre d'acolliment i s'estan vestint. Hem arribat gairebé despullat... No ens varem voler deturar a Paris perquè teníem pressa...

La senyora Katerina: A vostè també l'esperen, és clar.

Albert: A mi ja no m'espera ningú. Quan era a Alemanya se'm morí la mare.

– Un breu silenci dolorós. Albert, per a vèncer l'emoció, afegeix

Però malgrat no esperar-me ningú jo també tenia pressa perquè en tenia Joan. Som molt amics, ~~[illegible]~~ i sense ell qui sap on fora jo!

El senyor Daniel: Essent amic de Joan, també l'esperàvem amb ells. Sense sa-

cap-027(53)

ber-ho, però també l'esperàvem. Es quedarà a dinar.

—Li allarga la mà—

Albert: No puc donar-li la mà! No tinc braços. Me'ls trencaren a cops els alemanys.

—Maria trenca a plorar, s'hi acosta i li fa un petó. La senyora Caterina es tapa el rostre amb les mans, horroritzada.

El senyor Daniel: Criminals!

Albert, fent un esforç enorme per a dominar l'emoció: Però... els hi prego: no en parlem més. No vull pensar-hi ni vull que hi pensin vostès. Avui s'han d'arraconar totes les tristeses, totes les negrors. Avui, per a vostès, i per mi també, és un gran dia.

El senyor Daniel: Sí que ho és, minyó. I mira... et dic de tu perquè ja t'estimo... Si et creies que no tenies família t'enganyaves! Tens la nostra. Però avui tindré un altre fill. I no t'amoïnis, que aquí on em veus, soc l'home que fa miracles! I amb tu en vull fer un que serà el més gran i el més bell de tots els que he fet!

JT

Albert: Li agraeixo molt la seva generositat, però no puc acceptar.

El senyor Daniel: I això?

Albert, tristament: Perquè soc un home inútil i fora una càrrega.

El senyor Daniel: I ara! * Un minyó que sembla tant intel·ligent i diu aquestes coses! Un català, amic de Joan, i una càrrega? Vaja, home o m'hauré d'empipar. I quan m'empipo soc terrible

cap-029(54)

– amb una tranquil·litat –

Dius que tan ve desteguida?

Albert: ~~[illegible]~~ Ja em pensava tirar-ho així perquè, com no conec a ningú, m'he perdut.

El senyor Daniel, a la finestra del forn: Obdulia! Obdulia!

La veu d'Obdulia: Digui, senyor Daniel.

El senyor Daniel: Ja pots tirar l'aigua a l'arròs.

La veu d'Obdulia: Monsieur Verdier li vol tirar clavell.

El senyor Daniel: Diga-li que se'l posi al trau el clavell, que l'arròs ja està per adornar.

La senyora Caterina: Així no es una broma això de l'arròs.

El senyor Daniel: Una broma? És una de les coses més serioses d'aquest món. Ja m'ho sabràs dir quan te l'hagis menjat.

– a Albert –

Que potser et vols rentar ~~[illegible]~~ i pentinar-te una mica?

Albert: Prou ho voldria, però...

– amb una mirada a les seves mànegues sense braços –

cap-027(55)

No veu com sóc una càrrega?

El senyor Daniel, amb un crit còmicament terrible: Noi!

– a Maria –

Maria: ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ Acompanya'l i ajuda'l. ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ Vingui. ~~xxxxxxxxxx~~

– Se'n entren a la cambra. Remor d'aigua, a poc. Rialles.

~~xxxxxxxxxxx~~

La senyora Caterina: Pobre!

El senyor Daniel: Que es dol que li hagi dit que es quedés?

La senyora Caterina: No, Daniel. Ja ho saps que no.

El senyor Daniel: No es pot valdre, no té braços.

La senyora Caterina, ensenyant els seus: I jo? Que no en tindré per ell?

El senyor Daniel: Gràcies Caterineta! Darrera del que m'acabes de dir, et trobo més maca que quan teníes divuit anys. ~~xxxxxx~~

– amb alegria esbojarrada d'infant, amb alegria que es com una capa de colors llampants damunt l'e-

cap-027('56) 55

—moció que el trasbal-sa:

Visca! Visca la reina dels gitanos! Ai, Caterina maca, quin vi en carpotà-rem aquesta tarda a l'envelat!

—S'obre la porta del fons i apareix Joan. Trenta anys. Tant magre com albert. Molt pàl·lid.

La senyora Caterina, que ha estat la primera en veure'l: Jo...!

El senyor Daniel, veient-lo també i tapant amb la mà la boca de la seva dona: Xist!

—S'abracen tots tres, silenciosament, emocionadament

Joan: I Maria?

La senyora Caterina: Ara surt. Com deus haber sofert!

Joan: Molt, però no en parlem. He estat com un mal somni que no vull recordar. El passat, passat.

La senyora Caterina: ~~Molt~~ I com hem sofert nosaltres.

Joan: No en parlem, no en parlem.

—Veu la sortija—

I això?

El senyor Daniel: Per a cel·lebrar la teva arribada, perquè és el sant de la rein...

Joan: (Li posto ~~una cosa~~. Ja ho sé.

El senyor Daniel: ... i perquè es la festa major de gràcia.

Joan: Que no ha vingut un company meu?

El senyor Daniel: Sí, home. S'està empolainant.

Joan: No li sabrà greu convidar-lo a dinar?

El senyor Daniel: A dinar! A dinar, i a sopar i a dormir... bo a dir, a dormir haurà d'anar a casa de mon nét Verdier, perquè no tenim lloc.

— anant a la finestra.

Mon nét Verdier! A taula!

Joan: Gràcies, pare.

El senyor Daniel: Gràcies perquè?

Joan: Perquè sí.

El senyor Daniel: Que no ho veus que si hagués estat dolent m'hauria quedat allà baix cridant al nét i amb la mà estesa per a veure si plou?

— Venen Maria i Albert. Maria, en veure a Joan, fa un gran crit i se li llança als braços.

Maria: Joan!

Joan: Maria, estimada!

cap-027(58)

– Entra Monsieur Verdier

Monsieur Verdier, estranyatíssim en veure a Ivan: Sí que heu arribat aquí!

El senyor Daniel: I doncs què es creia, home sense fe?

Monsieur Verdier: I l'arròs?

El senyor Daniel: Que el deixin reposar que, després del que costà colliu fer-li, ja s'ho mereix

– Al menjador –

I ara ve el Manto, noi. El dia de la festa major de Gràcia està servit el Manto. A taula tothom.

La senyora Caterina, a Albert: Jo m'asseuré al teu costat com s'hi asseuria la teva mare: per a ajudar-te.

– Tots s'asseuen i la senyora Caterina es disposa a servir. De sobte el senyor Daniel s'aixeca

El senyor Daniel: Caterina! Em deixava el més important

Monsieur Verdier: Més important que l'arròs?

El senyor Daniel: Més important que tot!

– Se'n entra a la cambra. davant l'estranyesa de

JJ

— S'hi apropa, el toca-ti que l'es!

cap-027(59)

tot-seguit. Pausa breu.

Quan al Hindar apareix el senyor Daniel, a l'interior de la cambra i amb un gramòfon — "allò" que li havia recordat Obdulia — sonen les notes vibrants i abrandades de "La santa Espina". Instintivament, tots s'aixequen.

I el públic no pot oir el final de la sardana ni assistir al començament del dinar de festa major perquè

ha

caigut

el

teló

Ax-les-Thermes juny 1945

Poitiers 26 janer 1952

Cap. 027 (60)

Lluís Capdevila

La festa major de Gracia

Comedia en un acte

Cap_027

(61)

Personatges

El senyor Daniel

Monsieur Verdier

Albert

Joan

La senyora Caterina

Maria

Obdulia

En una gran ciutat francesa — Bordeus, Tolosa, Marsella, es indiferent — l'any 1945